

מאוצרות הפרשה

ופרש עלינו סכת שלומך

כידוע, יש גזרה שווה המקשרת בין חג הסוכות לחג הפסח, ט"ו ט"ו, להקיש ביניהם (קידושין לד:), וכשם שחובה לאכול כזית מצה בליל הסדר כך חובה לאכול כזית פת בלילה הראשון של סכות (סוכה כ"ז).

התבוננתי וראיתי, שבכל זאת יש הבדל עצום בין סכות לפסח. פסח חוגגים בבית, ברחבות, בהסבה, כבני מלכים. בסכות, אנו מודים על "שעור חזון איש": תארו לכם שהקבלנים היו בונים סכות ברוחב שבעה טפחים בשעור רבי חיים נאה. חצי מטר רחב, לראשו ורבו ושלחנו. שבעים סנטימטר, בכל זאת, יש הבדל. וכמה טוב שנשים פטורות, זה בגדר ה"בעלה משמחה": שיצטופף עם הצאצאים, עקב בצד אגודל, ברוך שעשני כרצונו.

והנה כשיושבים בסכה, מסובין האחד על ברכי חברו (בפסחים ק"ה). פותחים ואומרים: "אזמן לסעודתי אשפיזין עלאין, במטו מינך אברהם אשפיזא עלאי דיתבי עמי", מזמינים את אברהם אבינו לבוא ולהסב עמנו, ולא לבדו, אלא: "ועמך כל אשפיזי עלאי", שיביא עמו את "יצחק ויעקב, משה ואהרן, יוסף ודוד", לכולם ימצא מקום! הכיבוד?

אמר לכם – אם קנינו בימים הנוראים את המבט שהרוחניות היא העיקר, והגשמיות טפלה. שהעולם הבא הוא העיקר, והעולם הזה כפרוזודור אליו. אם כך, יוצאים מדירת קבע לדירת עראי, להסתופף בצלל דמהימנותא, בצל השכינה, וכאשר זו ההרגשה, יש מקום לכולם...

רבי חיים שמואלביץ זצ"ל היה מזכיר דברי הגמרא (סנהדרין כ.) בבאור הפסוק: "שקר החן" זה דורם של משה ויהושע, "והבל היפי" זה דורו של חזקיה, "יראת ה' היא תתהלל" זה דורו של רבי יהודה ברבי אילעאי, שהיו ששה תלמידים מתכסים בטלית אחת ועוסקים בתורה. והיה תופס בשתי ידיו את הדשים של הפראק, ואומר: "איני מבין, הפראק הזה, יכול להספיק לשני אנשים? ואיך ששה יתכסו בטלית אחת, הרי זה מושך לכאן וזה מושך לכאן!" וענה: "אכן כן, כשה מושך לכאן וזה מושך לכאן, לא תספיק אף לשנים. אבל כשכל אחד מציע לשני, תספיק גם לששה!" וכמו שאמרו בגמרא (סנהדרין ז.) שכאשר האהבה עזה, אפשר להסתדר גם על רחבה של חרב!

שמעתי מאחד מהדור הקודם: פעם התגוררו כולם בדירת חדר אחד, והיה מקום להורים ולילדים ולאורחים. עבור להתגורר בשני חדרים, וכבר אין מקום לאורחים. בשלושה חדרים אין כבר מקום לילדים, ויש לעבור לארבעה חדרים, חדר לילדים וחדר לילדות. כשעוברים לחמשה חדרים כבר אין מקום להורים, והם יוצאים לנופש ואוכלים במסעדות...

זה ההבדל בין פסח לסכות. האם אתה רואה עצמך כבן מלך, בהרחבה, ואז בעולם ומלואו אין די, או שאתה רואה עצמך בדירת עראי, ואז מצטופפים בשמחה ויש די מקום לכולם...

והנה הבדל נוסף סמלי כל כך: בפסח יש ארבעה בנים וארבע כוסות, ובסכות ארבעה מינים. ארבעה הבנים הפסח, כל אחד לעצמו, שאלתו

ותשובתו. ארבעה הכוסות, "שתאן בבת אחת, לא יצא". אבל ארבעת המינים בסכות, באגודה אחת!....

"ויעשו כולם אגדה אחת, לעשות רצונך בלבב שלם" – ונדרש מסופו לתחלתו" כשהרצון הוא "לעשות רצונך בלבב שלם", אזי אפשר להאגד באגודה אחת! ואם לא, עיינו הרואות...

(הגה"צ רבי יעקב לינסקי זצ"ל, מתוך הספר "הגדת")

למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני

הקשה החיד"א (בספרו "חומת אנך"): מהו "הושבתי", היה לו לומר "הולכתי"? ומיישב ע"פ דברי הש"ך עה"פ "ורגלך לא בצקה זה ארבעים שנה", למה רגלך לא בצקה? כיוון שבנ"י לא היו הולכים ברגליהם, אלא יושבים בתוך העננים, והעננים היו מובילים אותם, כמו אדם היושב בספינה, זה שנאמר "כי בסוכות הושבתי את בני", דבנ"י לא הלכו במדבר, אלא היו יושבים בתוך העננים.

"יצפני בסכה" - קרבת אלוקים -

דוד המלך אומר בתהילים "לדוד ה' אורי וישעי" - אורי זה ראש השנה, וישעי זה יוה"כ, אולם עבודת הימים הנוראים אינה מסתיימת ביוה"כ, אלא "כי יצפני בסכה ביום רעה יסתירני" - חג הסוכות הוא ההמשך הטבעי של הימים הנוראים ואינו נפרד מהם. יתירה מזאת, רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל היה אומר, שסוכות אינו רק המשך לימים הנוראים, אלא הוא שיא חדש של קרבה לבורא עולם, ופסגתו היא בסוף - ביום שמחת תורה. בכל ימי הסליחות בחודש אלול פתחו את ארון הקודש בכל יום פעם אחת ב"שמע קולנו", ואחרי אמירת ד' פסוקים - סגרו אותו. כשהגיע ר"ה פתחו וסגרו אותו שוב ושוב. בעשרת ימי תשובה פתחו בכל יום את ארון הקודש ג' פעמים: ב"שמע קולנו", באמירת "אבינו מלכנו" של שחרית ושל מנחה - אבל לא הוציאו ספר תורה. כשהגיע יוה"כ פתחו וסגרו אותו שוב פתחו וסגרו במשך כל היום, ובנעילה - פתחו ולא סגרו. מגיע חג הסוכות, שוב פותחים את ארון הקודש, אך הפעם הקרבה כל כך התגברה, עד שאנו מוציאים ספר תורה, מניחים אותו על הבימה וכולנו ביחד מקיפים את הבימה עם לולבינו. בהושענא רבה - מוציאים את כל ספרי התורה ומקיפים שבע פעמים עם הלולבים. אך שיא השיאים של כל חמישים ואחד הימים הוא בשמחת תורה. או אז פותחים את ארון הקודש, מוציאים את כל ספרי התורה ולא מניחים אותם! נושאים אותם בידיים" הושע נא חבוקה ודבוקה בך הושע נא" - רבנו של עולם אנחנו אתך ביחד, איננו נפרדים.

(הרב ש. לוונשטיין - מתוך האור)

מיום הכיפורים ועד הושענא רבה - היה המשגה מפוניבוזי אומר: כשם שעשי"ת הם ימי מבחן לאדם אם עומד במצב שייטיב את מעשיו וישוב מדרכיו הרעים, ויום הכיפורים הוא יום החתימה והסיכום - כך הם עשרה ימים שמיום הכיפורים עד הושענא רבה, ויום הושענא רבה הוא יום החתימה והסיכום. ימים אלה הם ימי מבחן לאדם - אם שומר הוא את קבלותיו החדשות ואם הוא אמנם מקיים אותן הלכה למעשה.

דרך קיום המצוה – משפיע על הילדים

בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת. למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבת את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים. **אני ה' אלקיכם.** (כ"ג, מ"ב-מ"ג) בפשטות מורה לנו התורה את טעמה של מצות סוכה – "למען ידעו דורותיכם, כי בסכות הושבת את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים", אך יש להוסיף בזה רובד נוסף שיתבאר היטב באמצעות המעשה הבא:

מעשה בשני ידידים שצעדו יחדיו כברת דרך ארוכה, החל משנות לימודיהם המשותפות. בהגיע זמנם נישאו והקימו בתים בישראל, והמשיכו לשמור על קשר גם כאשר המשפחות התרחבו וגדלו. אך למרות קווי הדמיון וקשר הידידות האמיצים בין שתי המשפחות, ברבות השנים נוצר פער גדול ביניהם, כאשר אחד מהם גידל משפחה לתפארת, בנים תלמידי חכמים שתולים בבית ה', ואילו רעהו לא הצליח בחינוך ילדיו, ורובם נטשו את הדרך בה גדלו.

מרון בעל ה'קהילות יעקב' שהכיר היטב את שתי המשפחות, הסביר באחת ההזדמנויות את סיבת הדבר, ותלה זאת בחינוך שנתנו ההורים. בוודאי בשתי המשפחות שמו דגש על חינוך טוב ואיכותי ברוח היהדות, אך בכל זאת התוצאה הכל כך שונה מכריחה, כי שורש ההבדל נעוץ בגישה השונה של שני ההורים בזמן שנאלצו בשלב מסוים לרדת מהארץ ולרדת לארצות הברית.

כאשר ארזו את המזוודות דאג האחד לקחת עימו גם את חפצי הקדושה האישיים שלו, כמו את זוג התפילין, בגד אחד של ציצית, וכן מכל דבר שבקדושה השתדל לקחת פריט אחד בלבד. חברו לעומתו, לא הסתפק בזוג אחד של תפילין. הוא העלה את החשש שמא היותם בניכר יקרה להם דבר מה חלילה, ולא יהיה ניתן להשיג להם תחליף הולם, ולכן הוא דאג עוד בהיותו בארץ לארוז זוג זרובה מכל דבר שבקדושה.

חרדה חיובית זו, והדאגה הכנה לקיום מצוות בכל מחיר – חלחלו בילדיהם והשפיעו אליהם לדורות. יראת השמים היתרה שניכרה בהוריהם, כך טען מרון הסטייפלר, היא זו שהביאה את זרעם שלא לסור מדרך התורה והמצוות.

למדנו, כי האופן בו תופסים ההורים את קיום המצוות, משפיע על ילדיהם ומחלחל לדורות. ומכאן, לביאור הפסוק: שכן, ה"למען ידעו דורותיכם" אינו רק נתינת טעם לקיום המצוה, אלא התורה מלמדתנו את הדרך בה עלינו לקיים את מצות סוכה, דהיינו עלינו להשתדל בקיומה ולטרוח בעשייתה עד כדי כך שהמצוה תתחלל בלבבותיהם של צאצאיו, ותהיה חלק בלתי נפרד מהם. וזהו שאומרת לנו התורה: "בסכות תשבו שבעת ימים" – את מצות הישיבה בסוכה עלינו להשתדל ולהתאמץ בקיומה, עד כדי ש"למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבת את בני ישראל" – שכן אם אנו נתפוס את המצוה בצורה חזקה, היא תושרש ותונחל היטב לזרענו.

ועל פי יסוד מוסרי זה נוכל להבין את דברי רש"י בתחילת פרשת אמור: "אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם". וביאר רש"י שכפל הלשון בא כדי להזהיר גדולים על הקטנים. ולכאורה עלינו לבאר: היכן מרומז בכפל ה'אמירות' שיש להזהיר גם את הכהנים הקטנים על טומאת מתים? הלא שתי ה'אמירות' הם לאותם כהנים: "אמור אל הכהנים", "ואמרת אליהם"!

אמנם, על פי המסר שנלמד כאן יבואר הענין היטב, שכן הדרך הטובה ביותר בחינוך הבנים היא לא באמצעות אזהרות וציוויים, אלא כאשר הקטנים רואים את הנהגת הגדולים בקיום המצוות וכיצד הם חרדים לקיימם – הדברים חודרים ומחלחלים היטב גם אליהם. זהו שנאמר כאן: "אמור" "ואמרת" – כפלה התורה את אזהרתה לגדולים, כדי להזהירם ביותר על הדבר, וממילא כאשר הגדולים יחרדו מהאיסור וישמרו עצמם היטב מלהיטמא – התוצאה תהיה: "להזהיר גדולים על הקטנים". (מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

להניח אתרוג בין תפוחים בשבת כדי שיציהיב

שאלה: כשחל יו"ט ראשון של סוכות בשבת, האם מותר לכתחילה להניח אתרוג בין תפוחים לבלי ש"ק כדי שיציהיב יותר עד שיקיים את המצוה ביום ראשון בבוקר. מקום הספק הוא, האם יש בזה חשש של צובע, או של תיקון מנא, או של מוקצה, או של הכנה? **תשובה:** בשו"ת משנת יוסף (ח"ד סי' ע"ז סק"ה) כ' דאע"פ דקיי"ל דאין צביעה באוכלין, מ"מ כיון שהאתרוג הוקצה למצוותו, קשה לומר שהוא מוגדר כאוכל, אבל בלא"ה אין זה נחשב כפעולת צביעה, אלא שמבשיל את הפרי הירוק שעדיין לא הבשיל כל צרכו, אבל לפ"ז, הרי זה בכלל תיקון מנא, אא"כ אינו ירוק ככרתי, ולקחו למצוה, ורוצה להחזירו בין התפוחים כדי להבשילו יותר, דבכה"ג מסתמא אינו תיקון מנא. ולענ"ד יש להעיר על דבריו הראשונים, אב"א דלא שייך לומר אין צביעה באוכלין כאשר כוונתו היא להשביח מראה של האוכל כמבואר במ"ב (סי' ש"כ סק"ו) בשם הפמ"ג וע"ע באריכות בקה"י שבת סי' מ', ועוד כיון שמדובר לפני סוכות, לא שייך לומר שהוקצה למצוותו, דהא קיי"ל הזמנה לאו מילתא היא (ע"י בה"ל סי' תרס"ה ד"ה והרי), אבל עיין יש מקום להקל לפי סו"ד כשמדובר על אתרוג שאינו ירוק ככרתי, דהרי בזה לא שייך תיקון מנא לפמ"ש"כ המ"ב (סי' תרמ"ח סק"ה) שאם כבר התחיל במקצת לשוב למראה אתרוג הוא כשר. עוד יש להוסיף שיטת רש"י בשבת (ע"ד): שהמניח חבית בכבשן כדי לצרפו, אינו עובר משום מכה בפטיש כיון שנגמרת מאליה, וא"כ י"ל סברא זו גם באתרוג דידן המונח בין התפוחים, אבל המנ"ח (מצוה ל"ב מלאכת אופה – מלאכה י"א – אות ז) מביא שהרא"ש בכיפה ל"ד. חולק על רש"י בזה ונשאר בצע"ג בזה. אמנם בשו"ת מחזה אליהו (ח"א סי' ס"ה סק"ד) כ' דלא נתברר להדיא אם יש מלאכת צובע כשאינו נותן צבע בדבר הנצבע, אלא שהצבע נשתנה רק באופן כימי, וכ' דנ"מ לנד"ד שעושה פעולה כדי להציהיב את האתרוג, או שאדם יושב כנגד השמש ככוונה מפורשת שעורו קצת ע"י חום השמש, או שלובש משקפים שמשתנים לשחור בשמש והביא שבשו"ת מנחת יצחק (ח"ה סי' ל"ב ק"ב) פשיטא ליה דיש איסור של צביעה במי שרוצה להשתזף בשמש, אבל כ' דאפשר יש לחלק בין שריפת העור ע"י החום, דכיון שהוא בא מבחוץ אפשר זה דומה לצביעה הניתן מבחוץ, ואינו כמו שינוי כימי שהוא כמו הוצאת צבע שיש בדבר. עוד יש לחוש משום איסור הכנה כיון שלא ישתמש באתרוג בשבת, ואע"פ שבשו"ת שבת הקהתי (ח"ד סי' קע"ה) כ' דאין בזה משום הכנה כיון שיכול להניח אתרוג באיזה מקום שירצה, אבל סברא זו שייכת רק כשמניח אתרוג לבד במקום שכבר מונחים תפוחים, ולא כשלוקח כמה תפוחים כדי להניחם על יד האתרוג בתוך שקית (הגם שברוך כלל צריך להניחם יחד לכמה ימים, אבל לפעמים רק קנה האתרוג בערב שבת אה"ע).

שוב ראיתי שמרן הגריש"א זצ"ל היקל להניח אתרוג בתפוחים בשבת, והסביר שלא נחשב כמתקן כיון שכשר בלא זה, ואינו צובע כיון שאינו דבר חדש אלא כמסיר הצבע הירוק (הובא בתל תלפיות), אבל לא דן כלל משום הכנה וצ"ע. (הגאון ר' יו"ט זנגר שליט"א)

חידה שבועית

כיצד יגבן אדם יוכל לזאק זמנולו ב' מינים רק אם אינם אלו. ואם ימיו אלו י"ז א"א זממ י"א?

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת לובוטון להולדת הבת משפחת בן צבי להולדת הבת משפחת ברכיהו להולדת הבת
גני הדר-עמישב: משפחת גבירץ - סדן - שטיין (מרכז העיר) להולדת הבת הנכדה הנינה משפחות לולייט להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות

הודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
 מינהל שירותי קהילה

